



SEDMIKRÁSKA, NADAČNÍ FOND

SOUČASNÉ POJETÍ EVVO



Moderní přístupy,
role školního koordinátora
a využití interaktivních nástrojů

Metodika pro učitele

Ing. Daniela Spiesová, Ph.D.



2023

Úvod

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) představuje v českém vzdělávacím prostředí dlouhodobě rozvíjenou oblast, jejímž cílem není pouze předávání poznatků o přírodě a životním prostředí, ale také rozvoj postojů, kompetencí a schopnosti odpovědně jednat. Současné pojetí EVVO se přitom postupně vzdaluje modelu, v němž učitel předává žákům soubor hotových informací, a více se přibližuje pojetí založenému na aktivním učení, místně zakotvených tématech, mezioborových souvislostech, reflexi a praktickém jednání. Tento posun odpovídá nejen vývoji pedagogiky, ale také měnící se povaze environmentálních problémů, které jsou stále více provázané s otázkami klimatu, biodiverzity, zdrojů, spotřeby, technologií, zdraví a kvality života.

Nový Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na léta 2026-2035 zdůrazňuje, že EVVO má podporovat nejen environmentálně odpovědné chování jednotlivců, ale také odolnost, schopnost předcházet rizikům, pružně reagovat na změny, participovat a přispívat k systémovým změnám v komunitách i institucích (MŽP, 2025). Význam vzdělávání pro udržitelný rozvoj obdobně akcentuje UNESCO, které vedle znalostí zdůrazňuje kompetence umožňující přijímat informovaná rozhodnutí a odpovědně jednat ve prospěch environmentální integrity a dlouhodobé udržitelnosti (UNESCO, 2017).

Východiskem této práce je prezentace Moderní přístupy EVVO, která soustřeďuje pozornost na čtyři vzájemně propojené oblasti: současné environmentální problémy, podstatu a efektivitu environmentálního vzdělávání, měkké dovednosti koordinátora EVVO a moderní nástroje využitelné v environmentálním vzdělávání (Spiesová, 2023). Práce původní témata dále rozvíjí do souvislého metodického textu, který je určen především pedagogům a školním koordinátorům EVVO. Cílem je ukázat, jak lze environmentální témata didakticky uchopit, jakou roli má koordinátor EVVO, jak pracovat s komunikací se žáky a jak smysluplně využívat digitální a interaktivní nástroje.

1 Současná environmentální témata a jejich význam pro vzdělávání

Environmentální vzdělávání musí reagovat na aktuální problémy a zároveň je převádět do podoby, která je pro žáky srozumitelná a pedagogicky uchopitelná. Prezentace Moderní přístupy EVVO pracuje s okruhy, jako jsou změna klimatu, biodiverzita, odpady, efektivita a udržitelnost zdrojů, zemědělství, ekologická domácnost a tzv. smart environment (Spiesová, 2023). Tyto oblasti lze chápat jako tematické vstupy, jejichž prostřednictvím se žáci učí rozpoznávat vztahy mezi lidskou činností, stavem prostředí a kvalitou života.

Změna klimatu je typickým příkladem tématu, které nelze efektivně učit pouze prostřednictvím definic a globálních údajů. Pro žáky bývá srozumitelnější, pokud je spojeno s konkrétní zkušeností: s přehříváním okolí školy, nedostatkem stínu, suchem, přívalovými srážkami, změnou vodního režimu nebo proměnami místní krajiny. Takové pojetí umožňuje přirozeně propojit přírodovědné poznatky s občanskou, geografickou i praktickou dimenzí problému. Žáci mohou například porovnat teplotu různých povrchů v okolí školy, mapovat místa se stínem, sledovat nakládání s dešťovou vodou nebo navrhnout adaptační opatření.

Podobně je možné pracovat s biodiverzitou. Namísto abstraktního výkladu o druhové rozmanitosti lze vycházet ze školní zahrady, parku, mokřadu, tůně nebo jiné lokality, kterou žáci znají. Pozorování konkrétních druhů a vztahů mezi nimi vytváří prostor pro pochopení, že biodiverzita není pouze soupis organismů, ale součást fungování ekosystémů. Vzdělávání tak může navazovat na vlastní zkušenost žáků a podporovat jejich citlivost k místu.

Významným tématem zůstávají odpady. Moderní EVVO by však nemělo zůstat pouze u třídění. Z hlediska současného pojetí je důležité otevírat prevenci vzniku odpadu, opětovné používání, spotřební rozhodování, životní cyklus výrobků a odpovědnost za využívání materiálů. Jednoduchou školní aktivitou může být analýza obsahu modelového odpadkového koše a společné rozdělení položek na ty, jejichž vzniku lze předejít, ty, které lze znovu použít, a ty, které lze recyklovat. Taková aktivita vede žáky od mechanického třídění k přemýšlení o příčinách vzniku odpadu.

Do současného EVVO vstupuje rovněž problematika zdrojů, vody, energie a spotřeby. Tyto oblasti jsou vhodné pro práci s daty a konkrétním provozem školy. Žáci mohou sledovat spotřebu, navrhnout úsporná opatření, porovnávat varianty a diskutovat o jejich výhodách i omezeních. Důležitá je přitom vyváženost: cílem není vytvářet u žáků pocit viny, ale rozvíjet jejich schopnost orientovat se v problému a hledat realistické možnosti jednání.

2 Podstata moderního pojetí EVVO

Moderní EVVO je možné charakterizovat jako vzdělávání, které propojuje znalosti, dovednosti, hodnotové orientace, zkušenost a jednání. Nejde tedy o další samostatný předmět, ale o přístup, který lze uplatňovat napříč výukou i životem školy. Státní program EVVO 2026-2035 zdůrazňuje systémové a holistické porozumění, budoucnostní myšlení, odolnost a participaci (MŽP, 2025). UNESCO v kontextu vzdělávání pro udržitelný rozvoj obdobně vymezuje kompetence, které přesahují prosté osvojování faktů a zahrnují například systémové myšlení, anticipaci, spolupráci, kritickou reflexi a schopnost jednat (UNESCO, 2017).

Pro školní praxi z toho vyplývá několik zásad. Za prvé, aktivita by měla mít jasné hlavní sdělení. Přetížení množstvím faktů vede často k tomu, že žák nedokáže rozlišit podstatné od vedlejšího. Za druhé, obsah by měl být strukturován tak, aby jednotlivé informace vytvářely logickou posloupnost. Za třetí, žák by měl být aktivním účastníkem. Získává-li informace prostřednictvím vlastního pozorování, řešení úkolu, diskuse nebo tvorby výstupu, má větší příležitost porozumět jejich významu. Za čtvrté, vhodná je vazba na konkrétní místo a vlastní zkušenost.

Právě místní zakotvení je jednou z nejsilnějších stránek environmentálního vzdělávání. Problém, který se odehrává v bezprostředním okolí školy, je pro žáka snáze uchopitelný než vzdálený globální jev. Lokální téma přitom nemusí být méně významné. Naopak umožňuje ukázat, že globální procesy mají konkrétní místní projevy a že i lokální rozhodnutí mohou mít širší dopad.

3 Školní koordinátor EVVO

V původní prezentaci je školní koordinátor EVVO chápán jako osoba, která vytváří spolupráci s pracovníky školy, externími pracovníky a institucemi, podílí se na tvorbě školního programu EVVO, dbá na jeho soulad s další dokumentací školy a usiluje o začleňování EVVO do výuky jednotlivých předmětů (Spiesová, 2023). Tato role je důležitá právě proto, že environmentální vzdělávání nemá být izolovanou aktivitou jednoho učitele.

Koordinátor EVVO by měl působit zejména jako propojovací článek. Jeho úkolem není realizovat všechny environmentální aktivity osobně, ale vytvářet podmínky, aby se do nich mohli zapojovat další pedagogové a aby měly dlouhodobou kontinuitu. V praxi se jedná například o přípravu ročního plánu, koordinaci projektových dnů, vyhledávání vhodných metodických materiálů, navazování spolupráce s ekocentry nebo obcí a podporu kolegů při začleňování environmentálních témat do výuky.

Koordinátor současně potřebuje odborné i pedagogické kompetence. Ministerstvo životního prostředí ve své příručce k environmentální výchově zdůrazňuje význam metodické podpory pedagogů, plánování, realizace a vyhodnocování EVVO i praktické využitelnosti nabytých poznatků (MŽP, 2015). Koordinátor proto nemůže zůstat pouze administrativním garantem. Potřebuje rozumět vzdělávacím cílům, komunikaci se žáky, práci se skupinou a současným environmentálními tématům.

Vhodnou součástí jeho práce je pravidelná sebereflexe. Měl by si klást otázky, zda má škola jasné pojmenované priority EVVO, zda jsou s nimi seznámeni pedagogové, zda se

environmentální témata promítají do více předmětů a zda je možné sledovat jejich dopad na žáky. Takový přístup posouvá EVVO od souboru akcí k systematičtější vzdělávací práci.



Obrázek 1: Role školního koordinátora EVVO

Zdroj: vlastní zpracování podle Spiesová (2023) a MŽP (2015).

4 Efektivní komunikace se žáky a měkké dovednosti pedagoga

Významnou část původní prezentace tvoří efektivní komunikace se žáky a měkké dovednosti koordinátora EVVO. Je zde zdůrazněna zejména neverbální komunikace, aktivní a pozitivní vyjadřování a celková lektorská způsobilost (Spiesová, 2023). To je podstatné, protože i odborně správný obsah může selhat, pokud je předáván nesrozumitelně, bez kontaktu se skupinou nebo způsobem, který žáky staví pouze do pasivní role.

Neverbální komunikace zahrnuje oční kontakt, mimiku, gesta, držení těla, práci s osobním prostorem i s časem. Ve školním prostředí ovlivňuje vnímání důvěryhodnosti, jistoty a otevřenosti pedagoga. Z pedagogického hlediska není cílem vytvářet formálně dokonalý projev, ale používat neverbální prostředky tak, aby podporovaly srozumitelnost a bezpečnou atmosféru ve skupině.

Další důležitou oblastí je aktivní a pozitivní vyjadřování. U environmentálních témat je snadné sklouznout ke katastrofickému tónu, který může u žáků vyvolávat bezmoc. Smysluplnější je kombinovat realistický popis problému s možnostmi řešení. Místo tvrzení, že lidé produkují příliš mnoho odpadu, lze položit otázku, kde v běžném školním dni vzniká odpad, kterému by šlo předejít. Místo obecného varování před změnou klimatu lze společně hledat opatření, která zlepší prostředí školy během horkých dnů.

Komunikace v EVVO by tedy měla být dialogická. Pedagog potřebuje klást otevřené otázky, naslouchat, pracovat s rozdílnými názory a pomáhat žákům formulovat vlastní argumenty. Zvláště u kontroverznějších témat je důležité oddělovat fakta, hodnotové postoje a možné varianty řešení. Tím se environmentální vzdělávání přirozeně propojuje s rozvojem kritického myšlení a občanských kompetencí.

5 Moderní nástroje a digitální interpretace přírody

Jedním z výrazných témat prezentace je využívání moderních nástrojů v environmentálním vzdělávání. Současně je však výslovně zdůrazněno, že moderní přístup není pouze digitalizací a že interaktivní nástroje mají být prostředkem, nikoliv cílem výuky (Spiesová, 2023). Tato zásada je pro smysluplné využívání technologií klíčová.

Digitální nástroje mohou ve výuce plnit různé funkce. Video může představit situaci, kterou není možné ve škole přímo pozorovat. Simulace umožňuje porovnávat dopady různých rozhodnutí. Geolokační hra může propojit výuku s místem a pohybem v terénu. Mobilní aplikace mohou sloužit k určování druhů, zaznamenávání pozorování nebo práci s mapou. Rozšířená realita může doplnit informace o prvky, které nejsou v daném místě přímo viditelné. Všechny tyto nástroje však mají smysl jen tehdy, pokud zlepšují porozumění nebo aktivní práci žáka.

Činčera, Medek a Lupač ve své publikaci Příroda 2.0 upozorňují na ambivalentní charakter digitálních médií při terénní interpretaci přírodního dědictví. Technologie mohou podporovat bádání, sdílení a vztah k místu, ale mohou také odvádět pozornost od přímého pobytu v přírodě a přesouvat zkušenost do virtuality (Činčera, Medek a Lupač, 2018). Vhodná metodika proto musí pracovat s rovnováhou mezi digitálním nástrojem a přímým prožitkem.

Digitální technologie v přírodě: přínosy a rizika



MOŽNÉ PŘÍNOSY

- vyšší motivace a zájem o konkrétní místo
- podpora bádání, pozorování a dokumentace
- sdílení nálezů, fotografií a dat
- snadné využití map a geolokačních úkolů
- propojení terénní zkušenosti s další výukou



MOŽNÁ RIZIKA

- odvádění pozornosti od přímého prožitku
- omezení smyslového vnímání a soustředění
- technologie se může stát cílem místo prostředku
- technické potíže mohou narušit průběh aktivity
- přesun zkušenosti z reálného prostředí do virtuality



Rozhodující není přítomnost technologie, ale její didaktická funkce.

Obrázek 2: Digitální technologie v přírodě – možné přínosy a rizika

Zdroj: vlastní zpracování podle Spiesová (2023) a Činčera, Medek a Lupač (2018).

Praktickým řešením je střídání digitálních a nedigitálních fází aktivity. Mobilní telefon může být využit například pro orientaci, fotografickou dokumentaci nebo zadání geolokačního úkolu, ale následně je vhodné zařízení odložit a věnovat prostor pozorování, kresbě, měření, diskusi nebo práci s přírodním materiálem. Technologie tak podporuje vzdělávací proces, ale nepřebírá nad ním kontrolu.

6 Únikové hry a gamifikace v EVVO

Prezentace označuje únikové hry za jeden z aktuálních trendů a zároveň připomíná, že pro práci s digitálními aplikacemi zůstává klíčová osoba učitele nebo průvodce (Spiesová, 2023). Únikové hry jsou pro environmentální vzdělávání zajímavé tím, že mohou spojovat motivaci, příběh, řešení problémů a týmovou spolupráci. Jejich didaktická kvalita však závisí na tom, zda jednotlivé úkoly skutečně podporují vzdělávací cíl.

V dobře připravené únikové hře není úkolem pouze „najít kód“. Každá dílčí aktivita by měla žáka vést k práci s informací, pozorování, třídění, porovnávání nebo logickému propojení. Finální řešení pak může představovat shrnutí nebo důsledek hlavního tématu. U environmentálních témat je možné pracovat například se změnou klimatu, odpady, biodiverzitou, vodou nebo ochranou krajiny.

Gamifikace může zvýšit ochotu žáků zapojit se, ale nesmí překrýt obsah. Pokud si žák po skončení hry pamatuje pouze soutěžní prvek a nikoliv hlavní sdělení, vzdělávací cíl nebyl naplněn. Proto je vhodné po hře zařadit krátkou reflexi, v níž skupina pojmenuje, co se během úkolů naučila, jaké informace byly důležité a jak souvisejí s reálným prostředím.

7 Kritéria kvalitního moderního EVVO

Z původní prezentace lze odvodit čtyři skupiny kritérií: tematický princip a strukturu, uživatelskou příjemnost, interakci a vrstevnatost či multimediálnost. Dále je zdůrazněno propojení s návštěvníkem a lokalitou (Spiesová, 2023). Tato kritéria jsou použitelná nejen pro digitální aplikace, ale také pro pracovní listy, metodiky, terénní programy a projektové aktivity.



Obrázek 3: Kritéria moderního přístupu EVVO

Zdroj: vlastní zpracování podle Spiesová (2023).

Tematický princip znamená, že aktivita má jasné hlavní sdělení. Organizovanost a posloupnost zajišťují, že jednotlivé kroky dávají smysl a nejsou nahodilé. Uživatelská příjemnost se netýká pouze digitálního prostředí; důležitá je i u pracovního listu nebo metodiky. Materiál musí být přehledný, jazykově srozumitelný a přiměřený věku žáků. Interakce znamená, že uživatel není pouze příjemcem, ale aktivně rozhoduje, vytváří, hledá nebo sdílí.

Vrstevnatost je důležitá zejména při práci s různorodými skupinami. Jeden materiál může obsahovat základní informace pro mladší žáky a rozšiřující prvky pro starší nebo rychlejší

skupiny. Multimediálnost má význam tehdy, pokud různé formy informace plní odlišné funkce a vzájemně se doplňují. Obrázek nemá být dekorací, ale může pomáhat porozumění; zvuk může zprostředkovat fenomén, který text nevystihne; interaktivní prvek může vyžadovat rozhodnutí.

8 Návrh EVVO aktivity krok za krokem

Při přípravě konkrétní aktivity lze výše uvedené principy převést do jednoduchého a logicky navazujícího postupu. Nejprve je třeba vybrat téma a jasně formulovat, co si má žák z aktivity skutečně odnést. Hlavní sdělení by mělo být stručné, srozumitelné a přiměřené věku cílové skupiny. Poté je vhodné určit několik dílčích myšlenek, které hlavní sdělení vysvětlují a postupně k němu žáka dovedou. Teprve následně má smysl volit konkrétní metodu, formu práce a nástroj. Častou chybou je opačný postup, kdy pedagog nejprve najde atraktivní aplikaci, hru nebo pracovní list a až poté hledá, jaký obsah do něj vložit. V takovém případě může forma převážet nad vzdělávacím cílem a aktivita sice působí zábavně, ale její skutečný přínos zůstává omezený.

Při plánování je vhodné zohlednit také věk žáků, jejich předchozí znalosti, časovou náročnost aktivity, dostupné pomůcky a prostředí, ve kterém bude probíhat. Jiný způsob práce bude vhodný pro krátkou aktivitu ve třídě a jiný pro terénní program nebo projektový den. Důležité je promyslet také míru samostatnosti žáků a určit, ve kterých částech bude pedagog více vést a kde naopak ponechá prostor pro vlastní objevování, rozhodování a diskusi. Aktivita by měla obsahovat konkrétní úkol, který vede žáka k aktivní práci s tématem, nikoli pouze k pasivnímu přijímání informací. Vhodné je rovněž vytvořit prostor pro spolupráci, porovnání různých řešení nebo prezentaci výsledků ostatním.

Závěrečná reflexe je klíčová, protože umožňuje převést zkušenost do vědomého poznatku a propojit jednotlivé části aktivity s jejím hlavním cílem. Nemusí být dlouhá ani formálně složitá. Někdy postačí jedna vhodně formulovaná otázka, krátký zápis, hlasování nebo sdílení ve dvojicích či menších skupinách. Důležité je, aby žák dokázal vlastními slovy formulovat, co zjistil, co ho překvapilo, proč je dané téma významné a jak by mohl nově získaný poznatek využít v běžném životě. Reflexe zároveň poskytuje pedagogovi zpětnou vazbu, zda bylo hlavní sdělení skutečně pochopeno a zda zvolená metoda vedla k očekávanému vzdělávacímu výsledku.



Zdroj: vlastní zpracování.

9 Doporučení pro školní praxi

Pokud má být EVVO ve škole dlouhodobě účinné, je vhodné, aby nebylo závislé pouze na aktivitě jednoho člověka. Koordinátor může připravovat společný rámec, ale jednotlivé environmentální otázky by se měly přirozeně objevovat v různých předmětech a školních situacích. Propojování přírodovědných témat s matematikou, českým jazykem, občanskou výchovou, informatikou nebo výtvarnou výchovou může posilovat mezioborové porozumění.

Vhodné je rovněž pracovat s dlouhodobějšími tématy. Jednorázová akce může být motivující, ale její efekt bývá omezený, pokud na ni nic nenavazuje. Například téma vody může být rozvíjeno prostřednictvím pozorování počasí, sledování spotřeby, terénní návštěvy, práce s mapou a návrhu opatření pro školní areál. Tím se vytváří přirozený prostor pro opakování, prohlubování a praktický přenos.

Důležitou součástí je také vyhodnocování. Evaluace nemusí znamenat rozsáhlé testování. Učitel může sledovat, zda žáci dokážou vysvětlit hlavní souvislosti, zda se mění kvalita jejich argumentace, zda umějí navrhnout realistické řešení nebo zda se dokážou orientovat v různých zdrojích informací. Takové vyhodnocování je pro další plánování cennější než samotný počet uskutečněných akcí.

10 Evaluační a sledování dopadu EVVO

Kvalita environmentálního vzdělávání se nemůže posuzovat pouze podle počtu uskutečněných akcí, vytvořených pracovních listů nebo účastníků projektu. Podstatnější je otázka, co se žáci skutečně naučili, jakým způsobem dokážou nové poznatky spojovat s vlastní zkušeností a zda se mění jejich schopnost orientovat se v environmentálních problémech. Současný Státní program EVVO proto klade důraz nejen na realizaci aktivit, ale také na péči o kvalitu a sledování jejich dopadu (MŽP, 2025).

Ve školní praxi není nutné vytvářet složité evaluační systémy. Učitel může sledovat několik jednoduchých ukazatelů. Prvním je porozumění hlavnímu sdělení. Žák by měl být schopen vlastními slovy vysvětlit, co bylo podstatou aktivity a jak spolu jednotlivé informace souvisejí. Druhým je schopnost aplikace: zda umí poznatek použít v novém kontextu, navrhnout řešení nebo porovnat několik variant. Třetím ukazatelem může být kvalita argumentace a schopnost pracovat s různými zdroji informací.

Důležitá je také reflexe samotného pedagoga. Po ukončení aktivity může stručně zhodnotit, zda byla úroveň obtížnosti přiměřená, zda žáci rozuměli zadání, zda zvolený nástroj skutečně podpořil vzdělávací cíl a zda zůstal dostatek času na závěrečnou diskusi. Taková reflexe je užitečná zejména u interaktivních a digitálních aktivit, u nichž může technická nebo herní stránka snadno odvést pozornost od obsahu.

U dlouhodobějších projektů lze evaluaci rozšířit například o krátké vstupní a závěrečné otázky, žákovská portfolia, společné mapování změn ve škole nebo jednoduché sebehodnocení žáků. Vhodné je sledovat nejen znalosti, ale i způsob uvažování. U tématu odpadu lze například hodnotit, zda žák dokáže odlišit recyklaci od prevence vzniku odpadu; u tématu klimatické adaptace zase zda umí vysvětlit význam stínu, zeleně a hospodaření s vodou v konkrétním místě. Výsledky evaluace by neměly sloužit pouze k hodnocení žáků. Jejich význam spočívá především ve zlepšování vzdělávacího procesu. Pokud se ukáže, že žáci sice aktivitu hodnotili jako zábavnou, ale nedokázali pojmenovat její hlavní sdělení, je třeba upravit strukturu, zadání nebo závěrečnou reflexi. Právě tato vazba mezi realizací, vyhodnocením a následnou úpravou pomáhá zvyšovat kvalitu EVVO v čase.

11 Diskuse: modernizace EVVO není pouhá digitalizace

Jedním z rizik současného vzdělávání je zaměňování modernizace za technologizaci. Digitální nástroj může působit atraktivně a nově, ale jeho využití samo o sobě neznamená kvalitnější výuku. Původní prezentace tento problém vystihuje formulací, že interaktivní nástroje mají být

prostředkem, nikoliv cílem výuky, a že klíčovou osobou zůstává učitel nebo průvodce (Spiesová, 2023). Tato zásada je zvláště důležitá v environmentálním vzdělávání, které je založeno na vztahu k reálnému prostředí a často také na přímém kontaktu s přírodou.

Moderní přístup tedy nespočívá v tom, že se každý pracovní list nahradí aplikací nebo každá terénní aktivita mobilním telefonem. Modernost lze chápat spíše jako schopnost volit vhodnou metodu podle vzdělávacího cíle, pracovat s aktuálními tématy, podporovat aktivní učení a používat takové nástroje, které žákům umožní lépe chápat souvislosti. Někdy bude nejvhodnějším nástrojem digitální mapa nebo simulace, jindy obyčejný zápisník, teploměr, mapa obce nebo pozorování bez jakékoli techniky.

Podobně je třeba vyvažovat atraktivitu a obsah. Gamifikace a únikové hry mohou zvýšit motivaci, ale kvalitní EVVO se nepozná podle toho, kolik herních prvků obsahuje. Rozhodující je, zda žák během aktivity přemýšlí o tématu a zda herní mechanismus podporuje vzdělávací proces. Stejná zásada platí pro multimediálnost: obrázek, video nebo zvuk mají být využity tehdy, když přinášejí informaci nebo zkušenost, kterou samotný text neposkytuje.

Současný vývoj EVVO zároveň ukazuje význam propojení individuálního a systémového pohledu. Environmentální vzdělávání nemá vést pouze k doporučením typu „šetři vodou“ nebo „tříd' odpad“, ale také k pochopení širších souvislostí a možností společného jednání. Státní program EVVO 2026-2035 proto vedle odpovědnosti jednotlivce zdůrazňuje participaci, odolnost a schopnost přispívat ke změnám v institucích a komunitách (MŽP, 2025).

Pro školu z toho vyplývá, že kvalitní EVVO má kombinovat osobní zkušenost, odborné poznatky a spolupráci. Žák může měnit vlastní návyky, ale současně se může podílet na společném projektu, analyzovat situaci ve škole, diskutovat s vedením nebo navrhnout opatření pro okolí školy. Právě propojení individuálního jednání s možností ovlivňovat společné prostředí může posilovat přesvědčení žáků, že jejich aktivita má smysl.

Závěr

Současné pojetí environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty směřuje od předávání izolovaných informací k rozvoji kompetencí, porozumění souvislostem, aktivnímu učení a odpovědnému jednání. Změna klimatu, biodiverzita, voda, odpady nebo využívání zdrojů nejsou pouze témata k memorování, ale příležitosti pro práci s reálným prostředím, daty, zkušenostmi a rozhodováním.

Významnou roli v tomto procesu má školní koordinátor EVVO, který propojuje jednotlivé aktéry, podporuje pedagogy, pomáhá začleňovat environmentální témata do života školy a dbá

na dlouhodobější kontinuitu. Neméně důležitá je komunikace. Srozumitelný, dialogický a aktivizující způsob práce může zásadně ovlivnit, zda se žáci s tématem skutečně ztotožní a porozumějí jeho významu.

Digitální technologie, geolokační nástroje, videa, simulace nebo únikové hry nabízejí řadu možností, ale jejich přidaná hodnota není automatická. Moderní EVVO není synonymem digitalizace. Technologie má být didaktickým prostředkem a její využití je vhodné pouze tehdy, pokud podporuje hlavní vzdělávací cíl. Klíčovou osobou tak zůstává pedagog nebo průvodce, který dokáže spojit kvalitní obsah, vhodnou metodu, aktivní účast žáků a reflexi.

Použitá literatura a zdroje

- ČINČERA, Jan; MEDEK, Michal; LUPAČ, Miroslav. Příroda 2.0: Využití digitálních médií pro terénní interpretaci přírodního dědictví. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-210-8944-0.
- MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Environmentální výchova: Základní průvodce po cílech a příkladech vzdělávání pro pedagogy, vychovatele a veřejnou správu [online]. Praha: MŽP, 2015 [cit. 2026-08-30]. Dostupné z: https://www.mzp.gov.cz/system/files/2025-05/Environmentalni_vychova_prirucka-2015.pdf
- MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty na léta 2026-2035: Strategická část [online]. Praha: MŽP, 2025 [cit. 2026-08-30]. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/cz/system/files?file=2025-09/OFDN-SP_EVVO_2025_2036_Strategicka_cast_03092025.pdf
- SPIESOVÁ, Daniela. Moderní přístupy EVVO (DVPP). 2023. Prezentace.
- UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives [online]. Paris: UNESCO, 2017 [cit. 2026-08-30]. ISBN 978-92-3-100209-0. DOI 10.54675/CGBA9153. Dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>